

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Szűcs Péter Ügyvédi Iroda tagjaként eljáró dr. Szűcs Péter ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a korábban dr. Prandler János ügyvéd, majd dr. Sarkadi Julianna ügyvéd által képviselt - az jogelőd neve - alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. szeptember 29. napján kelt - a 6.P.21.170/2007/33. számú végzéssel kijavított - 6.P.21.170/2007/32. számú ítélete ellen az alperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett és Pf/2. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezéseit részben és akként változtatja meg, hogy a nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 (Hárommillió) forintra, a vagyoni kártérítés összegét 3.545.581 forintról 3.468.871 (Hárommillió-négyszázhatvannyolcezer-nolcszázhatvenegy) forintra - ezen belül a 3.468.191 forint hátralékos járadék összegét 3.391.481 (Hárommillió-háromszázkilencvenegyezer-négyszáznyolcvanegy) forintra, a 634.466 forintot 557.756 (Ötszázötvenhétezer-hétszázötvenhat) forintra - leszállítja. Az alperes által a felperesnek fizetendő perköltség összegét 225.000 (Kettőszázhuszonötezer) forint plusz áfa összegre, a Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatalának fizetendő szakértői költséget 726.562 (Hétszázhuszonhatezer-ötszázhatvankettő) forintra mérsékli, míg 86.563 (Nyolcvanhatezer-ötszázhatvanhárom) forint szakértői költséget az állam visel.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg - 15 napon belül - a felperesnek 13.000 (Tizenháromezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 281.700 (Kettőszáznyolcvanegyezer-hétszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az 1932-ben született felperes 2004. szeptember 10-én elesett, melynek következtében bal térd és csuklótájéki törést szenvedett. Mentővel az alperes jogelődjéhez szállították, ahol a töréseket gipszkötésekkel rögzítették, majd szeptember 15-én a térdét megműtötték. Ezt követően belázasodott, szeptember 24-én műtési feltárással került sor, amikor is megállapították, hogy a behelyezett lemez melletti terület elfertőződött. A felperest ezt követően a septicus osztályon kezelték, majd láztalan, reakciómentes állapotban október 4-én hazabocsátották. A kontrollvizsgálatot követően 2004. november 2-án ismételt felvették, újabb műtési feltárással a térdkalácsot eltávolították, a korábban elhelyezett fémeket kiemelték, a térdizületet 10 fokos hajlításos helyzetben, jó tengelyállás mellett véglegesen rögzítették. A mikrobiológiai mintavétel során staphylococcus aureus tenyésztett ki. A sípcsont és izületi fertőzés miatt elvégzett műtét folytán a felperes térdizülete merevítésre került, kedvezőtlen kozmetikai eredmény mellett bal alsó végtagi rövidülés alakult ki. A felperesnél emiatt 35%-os maradandó egészségkárosodás következett be, amely végleges. A jobb oldali csuklótörést követően közepes fokú deformitás, enyhe fokú mozgásszűküllet állapítható meg nála, mely mellett időszakos fájdalom is jelentkezik. A bal térd sérülését követően a baloldali térdizület elmerevített állapotban van, a bal alsó végtagon 2,5 cm-es anatómiai rövidülés állapítható meg.

A balesetet követően a felperes 2004. szeptember 10-től október 4-ig kórházban volt, majd november 2-ig otthon tartózkodott, ez alatt az idő alatt ápoló igénybevételére és gondozó igénybevételére is rászorult. 2004. november 2-től november 23-ig ismét kórházban tartózkodott, a hazabocsátását követően még két hónapig volt szüksége ápolóra, további négy hónapig pedig gondozóra. A két kórházi kezelés közötti otthon tartózkodása idején, majd 2004. november 23-tól hat hónapon keresztül teljes körűen háztartási kisegítésre szorult, ezt követően a közepesen nehéz házimunkákhoz további két hónapig volt szüksége segítségre. A nehéz háztartási munkák elvégzéséhez élete végéig segítségre szorul. A mozgása jelentősen megnehezült, ezért ideje nagy részét otthon kell töltenie, önállóan a lakását elhagyni nem képes. A bal térd merevsége és a bal alsó végtag rövidülése miatt csak segédeszközzel képes járni, így tömegközlekedési eszközt igénybe venni nem tud. A sérülését követően korlátot szereltetett fel a lépcső mellé, WC magasztót szerzett be, csúszásgátlót építtetett, fél éven keresztül ágytálat kellett használnia. A fürdőkádat csak segítséggel képes használni. A kialakult kórházi fertőzés miatt a két kórházi tartózkodás közötti időszakban, majd 2004. november 23-i hazabocsátását követően véralvadásgátlóra volt szüksége, a fájdalomcsillapítók rendszeres szedése pedig folyamatosan indokolt a számára. A sérülését követően hat hónapon keresztül élelemfeljavításra szorult és roboráló szerek, vitaminok adása is szükséges volt. 2004. október 4-től hat hónapon keresztül indokolt volt napi háromszori pelenka alkalmazása.

Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.664/2008/6. számú közbenső ítéletével helybenhagyott 6.P.21.170/2007/11. számú közbenső ítéletével megállapította az alperesi jogelőd kártérítési felelősségét a felperes 2004. szeptember 10. és november 23. közötti időben történt kezelésével kapcsolatban

keletkezett károk vonatkozásában. Az ezt követő - kijavított - ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 5.000.000 forint „nem vagyoni kárt” és ennek 2004. szeptember 15. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 3.545.581 forintot, melyből 3.468.191 forint a hátralékos járadék összege. Kötelezte továbbá, hogy 2009. október 1-től havonta előre esedékesen fizessen meg a felperesnek 48.550 forint összegű járadékot, továbbá 634.466 forint után 2005. január 27-től, 938.000 forint után 2007. március 19-től, 298.500 forint után 2007. március 19-től, 32.780 forint után 2004. október 4-től, 30.000 forint után 2005. január 3-tól, 22.224 forint után 2004. november 3-tól, 22.386 forint után 2005. január 3-tól, 173.225 forint után 2007. március 19-től, 1.394.000 forint után 2007. március 19-től a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, és 400.000 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy az ítéletnek a járadékra vonatkozó része - mind a hátralék, mind a jövőben esedékes rész tekintetében - előzetesen végrehajtható. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Fővárosi Bíróság Gazdasági Hivatala részére 813.525 forint állam által előlegezett szakértői költséget. A felperes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt kereseti illetékről akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Az ítélet indokolásában a Ptk. 355. § (1) bekezdésének felhívását követően a kereset egyes tételeinél részletezte a felperes igényét, az alperes ellenkérelmét.

1. Nem vagyoni kár

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes életvitele hátrányosan változott meg, a korábbi aktív életét folytatni nem tudja, mások segítségére szorul, mozgásában korlátozott. Önállóan közforgalmi járművön közlekedni nem tud, a társadalmi élete, baráti kapcsolatai leszűkültek. Fokozott betegségtudattal, nehezen éli meg az életvitelében jelentkező hátrányos változásokat. Neurotikus, idegességben megnyilvánuló tünetei, panaszai kiújultak. Az egészségi állapotának megváltozása, az ennek következtében kialakult megváltozott életmód kedvezőtlenül befolyásolta a pszichés állapotát. Indokolt lett volna pszichiátriai, pszichoterápiás kezelése is. Az életkora, testi betegségei és az elmagányosodás miatt a bizonytalan jövőképe még bizonytalanabbá vált.

A felperes keresetében 6.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre, valamint ezután 2004. szeptember 15-től a Ptk. 301. §-a szerinti törvényes késedelmi kamatra tartott igényt. Az alperes ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a követelés összege eltúlzott, az a körülmény, hogy a felperes fokozott betegségtudattal él, egyéni adottság. Kérte figyelembe venni az Alkotmánybíróság 34/2002. (VI. 1.) AB határozatában írtakat, miszerint a nem vagyoni kártérítés jogintézménye az általános személyiségvédelem eszköze, és ennek alkalmazásánál nem lehet szó a teljes kártérítésről.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a nem vagyoni kártérítés mértékét olyan összegben kell megállapítani, mely kifejezi valamennyi, a károsultat ért hátrányt és egyben alkalmas a hátrányos következmények enyhítésére, a teljességgel

elnehezült életvitel elviselésének megkönnyítésére. Figyelemmel volt a felperes egyéni körülményeire, a káreseménykori ár- és értékviszonyokra, valamint a bírói gyakorlatra. Mindezek alapján 5.000.000 forintban állapította meg a felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét, és az alperest 2004. szeptember 15-től késedelmi kamat fizetésére is kötelezte.

2. Ápolás-gondozás

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint felperes az otthon tartózkodás idején (2004. október 4-től november 2-ig) ápoló és gondozó igénybevételére szorult. 2004. november 23. után még két hónapig szüksége volt ápolóra, és további négy hónapig gondozóra.

A felperes keresetében a ... Bt. szakápoló szolgálat által meghatározott díj 75%-ának megtérítését kérte. 2004. október 4-től 2005. január 23-ig napi 8 óra ápolási időre, napi 3.458 forintra, illetőleg (2005. január 1-től) 3.690 forintra tartott igényt. Gondozási díjra 2005. január 23-tól május 23-ig napi 4 órára, óránként 2.010 forint megfizetését kérte. Ápolás-gondozás címén mindösszesen 634.466 forint kártérítést igényelt. Az alperes a követelés összegét eltúlzottnak tartotta. Hivatkozott arra, hogy a felperesnek módjában állt volna a társadalombiztosítás által finanszírozott otthoni szakápolást igénybe venni a 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) és a 20/1996. (VII. 26.) NM rendelet (NM rendelet) alapján. A felperes ezt a lehetőséget azonban elmulasztotta, ezért kártérítési igénytel nem élhet.

Az elsőfokú bíróság nem tartotta alaposnak az alperes álláspontját, mert a bizonyítási eljárás adataiból megállapítható volt, hogy a felperes a kórházból való elbocsátáskori állapota miatt ápolást igényelt, az igazságügyi szakértői vélemény szerint mozgáskorlátozott állapotban volt és ezért, valamint mert egyedül - családi háttér nélkül - él, nem róható a terhére, hogy a kórházi elbocsátást követően nem járt el a társadalombiztosítás keretén belüli ellátás igénylése érdekében. A bírói gyakorlat alapján jogosnak ítélte a költségösszevételét a szakápoló szolgálat által meghatározott díj 75%-ában. A ... Bt. árlistája szerint a szakápolás díja az első időszakban napi 4.610 forint, a második időszakban napi 4.920 forint, a harmadik időszakban pedig napi 2.680 forint volt, ezért 2004. október 4-től december 31-ig 231.686 forint (67 nap x 3.458 forint), 2005. január 1-től január 23-ig 81.180 forint (23 nap x 3.690 forint), 2005. január 23-tól május 23-ig 321.600 forint (120 nap x 2.680 forint) költséget állapított meg. Számításai szerint ezen a jogcímen a felperesnek járó kártérítés összege mindösszesen 634.466 forint, a késedelmi kamat kezdő időpontja 2005. január 27. napja.

3. Háztartási többletköltség

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok alapján megállapította, hogy a felperes mindennemű háztartási munkában segítségre szorult 2004. október 4-től 24-ig, majd november 23-tól hat hónapon keresztül, ezt követően a közepesen nehéz házimunkákat illetően további két hónapon keresztül, majd pedig folyamatosan minden nehéz háztartási munka vonatkozásában.

A felperes a hátralékos többletköltséget 1.537.225 forintban határozta meg, a jövőre nézve pedig havi 25.500 forintra tartott igényt. Az alperes elismerte, hogy a lábadozása alatt a felperes háztartási kisegítőre minden munka tekintetében rászorult.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 359. §-a alapján általános kártérítésként 6 hónap időtartamra havi 50.000 forint, további két hónapra havi 25.000 forint, az ezt követő időre pedig havi 15.000 forint összegű járadékot állapított meg, figyelemmel a köztudomású árakra, a bírói gyakorlatra és a szakértői véleményre. Az alperest 938.000 forint hátralékos összeg, és 2007. március 19-től járó késedelmi kamatai, a jövőre nézve pedig havi 15.000 forint összegű járadék megfizetésére kötelezte.

4. Kulturális többletköltség

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes mozgáskorlátozottsága miatt kényszerűen otthon tartózkodik, nem tud eljárni színházba, operába, ahová a káresetet megelőzően rendszeresen járt. A szabadidejét több olvasással tölti el, amely többletköltséget jelent a számára.

Az alperes ennek tényét nem, azonban a többletköltség felperes által megjelölt összegszerűségét vitatta. A felperes által kért havi 5.000 forint 1/10-ét tartotta elfogadhatónak.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 359. §-a alapján általános kártérítést állapított meg, a közismert árakra is figyelemmel a felperes által megjelölt havi 5.000 forintot nem tartotta eltúlzottnak. A hátralékot 59,7 hónapra 298.500 forintban, a késedelmi kamat kezdő időpontját 2007. március 19. napjában határozta meg.

5. Rehabilitációs eszközök

A rehabilitációs eszközök beszerzési, felszerelési költségeinek megtérítésére előterjesztett 32.780 forint összegű követelést az alperes nem vitatta. A költségek felmerülte indokolt volt, ezért az elsőfokú bíróság az alperest a követelt összeg és 2004. október 4-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte.

6. Élelemfeljavítás

A felperes keresetében 2004. október 4-től kezdődően havi 10.000 forint járadék megállapítását kérte. Az alperes nem vitatta, hogy a lábadozása idején élelemfeljavításra szorult, ezt meghaladóan azonban a követelést elutasítani kérte arra is hivatkozva, hogy az összegszerűség eltúlzott. Az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértői vélemény alapján hat hónapos időtartamban fogadta el indokoltnak az élelemfeljavítási többletköltséget. A Ptk. 359. §-a alapján általános kártérítésként az elszámolási időszak ár- és értékviszonyaira figyelemmel a kártérítés összegszerűségét havi 5.000 forintban határozta meg, és az alperest mindösszesen 30.000 forint, valamint ezután 2005. január 3-tól járó késedelmi kamat megfizetésére kötelezte.

7. Gyógyszerköltség

A felperes keresetében 22.224 forint kártérítést kért. Az összeget az alperes nem vitatta. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes számára indokolt volt a Fragmin injekció alkalmazása, mellyel kapcsolatban a megjelölt összegű költsége merült fel, ezért az alperest annak megfizetésére kötelezte 2004. november 3-tól járó késedelmi kamatával együtt.

8. Pelenka

A felperes keresetében 22.386 forint megtérítését kérte arra hivatkozással, hogy 2004-től hat hónapon keresztül napi három pelenka felhasználására került sor. Az alperes a követelést nem vitatta. Az elsőfokú bíróság a követelt összeg megfizetésére kötelezte, annak 2005. január 3-tól járó kamatával együtt.

9. Vitaminok

A felperes az általa rendszeresen szedett C-vitamin és Multi-tabs Immuno tabletták költségének megtérítésére tartott igényt 2004-től 2009. szeptember 30-ig 339.347 forint összegben, a jövőre nézve pedig havi 7.100 forint járadékot kért. Az alperes nem vitatta, hogy az ősztől tavaszig terjedő időszakban indokolt volt a vitamin szedése, de tavasszal és nyáron a felperes a friss zöldség-gyümölcs fogyasztásával biztosíthatta a vitaminszükségletet. Az elsőfokú bíróság az alperesi álláspontot osztotta, ezért 2004. október 4-től 2009. szeptember 30-ig terjedő időszakra a felperes által követelt összeg felét, 173.225 forintot ítelt meg, a jövőre nézve pedig az alperest havi 3.550 forint összegű járadék fizetésére kötelezte, a késedelmi kamat kezdő időpontját 2007. március 19. napjában állapította meg.

10. Közlekedési többletköltség

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a bal térdizület merevített állapota, a végtagrövidülés, járászavar és terhelhetőségének csökkenése miatt otthonától gyalogosan hosszabb utat nem képes megtenni, a tömegközlekedést nem tudja igénybe venni, kísérővel és csak személygépkocsival tud közlekedni. A mozgáskorlátozottsága miatt a külvilággal való elkerülhetetlen kapcsolattartása szükségképpen gépkocsival oldható meg, a közlekedésnek ez a módja lehetővé teszi számára, hogy tartalmasabb életet éljen, részt vegyen olyan programokon, melyek a kialakult egészségkárosodás további hátrányos következményeinek az elkerülését segítik.

A felperes közlekedési többletköltségként benzinköltségre 2004-től 2009-ig terjedő időszakra 469.645 forint megtérítését kérte, kísérő költségére ugyanerre az időszakra 1.325.336 forintra tartott igényt, a jövőre nézve pedig havi 31.838 forint összegű (7.170 forint benzin, 24.668 forint kísérő) járadékot kért. A kísérő költségének számításánál havi 20.000 forintból indult ki, és az infláció mértékével emelte minden évben a költséget. Az alperes - elfogadva, hogy orvoshoz mennie kell a felperesnek - a kért összeget vitatta, és igazolni kérte, hogy a felperes hova közlekedik.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesnek nem szükséges elszámolnia azzal, hogy havonta hány kilométert tesz meg, hiszen minden lakásból való

kimotozásánál orvosszakértőileg indokoltan vesz igénybe gépkocsit és kísért. Az igénye összevontságában sem eltúlzott figyelemmel a köztudomású árakra és a bírói gyakorlatra, az inflációval azonban nem számolhat. Az elsőfokú bíróság a mindenkor ár- és értékviszonyokra volt figyelemmel, mérlegelte a felperes nyilatkozatát, valamint ..., ... tanúk vallomását, midezok alapján megállapította, hogy a felperes számára a mindennapi ügyintézéshez is szükséges a gépkocsi és a kísért. A Ptk. 359. §-a alapján általános kártérítésként ezért 2004-től 2006-ig havi 20.000 forint, 2007-2008. évben havi 25.000 forint, 2009. január 1-jétől havi 30.000 forint közlekedési többletköltséget állapított meg, melyben benne foglaltatik a benzinköltség és a kísért költségé is. Az alperest összesen 1.394.000 forint lejárt járadék, és ezután 2007. március 19-től járó késedelmi kamat megfizetésére kötelezte, a jövőre fizetendő járadék összegét havi 30.000 forintban határozta meg.

Az elsőfokú bíróság számításai szerint tehát az alperes által fizetendő vagyoni kártérítés mindösszesen 3.545.581 forint, a nem vagyoni kártérítés 5.000.000 forint, a 2009. október 1-től - háztartási többletköltség, a vitaminok többletköltsége és közlekedési többletköltség címén járó - esedékes járadék összege 48.550 forint. A késedelmi kamatról a Ptk. 301. §-a alapján rendelkezett. Az előzetes végrehajthatóságot a Pp. 231. § a) pontja alapján mondta ki, a perköltségről a Pp. 81. §-a alapján a pernyertesség és pervesztesség arányára figyelemmel döntött, a le nem rótt kereseti illeték viseléséről szóló ítéleti rendelkezést pedig a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-ára alapította.

Az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében az alperes a nem vagyoni kártérítés, az ápolás-gondozás, a háztartási többletköltség, a kulturális költség és a közlekedési többletköltség címén megállapított járadék (és lejárt követelés) összegének leszállítását, valamint az elsőfokú perköltség módosítását kérte a pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően. A számításai szerint a felperest megillető járadék összege mindösszesen havi 18.050 forint, a vagyoni kártérítés 1.515 715 forint, a nem vagyoni kártérítés 1.000.000 forint.

A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában utalt arra, hogy a felperes 77 éves, így az életkorából adódik az a tény, hogy a korábbi életét nem tudja élni. A nem vagyoni kártérítést erre tekintettel 1.000.000 forint összegre kérte mérsékelni.

Az ápolás-gondozás többletköltsége tekintetében arra hivatkozott, hogy a társadalombiztosítási szolgáltatás keretében nyújtott, de a felperes által igénybe venni elmulasztott szakápolást 3 x 14 napra indokolt levonni mindhárom időszakban. A szívességi alapon, illetve adómentesen kapott juttatás fejében történő ápolást szakápolásnak tekinteni nem lehet, ezért jogszerűen nem vehető a költségek alapjául a szakápolás díjának 75%-a. A felperes állapota egyébként nem indokolta, hogy napi 8 órában ápolják, legfeljebb 4 óra vehető figyelembe, és erre legfeljebb 500-550 forint/óradíj életszerű. Az alperes ezért az e címen megítélt kártérítést 275.466 forinttal kérte leszállítani 359.000 forintra (2004. október 4-től december 31-ig 500 forint/óradíjjal számolva 106.000 forint, 2005. január 1-től május 23-ig 550 forint/óradíjjal számolva 253.000 forint).

Hangsúlyozta, hogy a felperes egyszemélyes háztartásában valamennyi háztartási munka a háztartás technikai felszereltsége miatt legfeljebb napi 1-2 órát vesz igénybe. A felperesnek a lábadozása idején az első hat hónapban minden nap szüksége volt háztartási kisegítőre, ezt követően azonban további két hónapban legfeljebb csak hetente két alkalommal, utána pedig legfeljebb hetente egyszer. Álláspontja szerint a szívességből, illetve adómentesen kapott juttatásért végzett munkáért legfeljebb napi 500 forint ítélezhető meg. Az évi négy alkalommal végzendő nagytakarítási munkálatokért pedig napi 1.000 forint téríthető. Ezért a háztartási többletköltséget 938.000 forintról 575.500 forinttal leszállítani kérte 362.500 forintra és a járadék összegét a jövőre nézve havi 6.500 forintban kérte megállapítani.

A kulturális többletköltség vonatkozásában a megítélt havi 5.000 forintot eltúlzottnak tartotta. Érvelése szerint a felperes nem igazolta, hogy könyvet vásárolt és magazinokra fizetett elő, ezért a többletköltség elfogadható összege havi 500 forint. A felperesnek megítélt 298.500 forintot 30.000 forintra kérte leszállítani.

Álláspontja szerint életszerűtlen, hogy a felperesnek életkoránál fogva ilyen tetemes közlekedési többletköltsége merül fel. Közismerten a nagyvárosban élő, egyedülálló idős emberek általában visszahúzó életet élnek, barátaikat, ismerőseiket, rokonaikat csak ritkán vagy egyáltalán nem látogatják, a hivatalos ügyek intézését is fiatalabb rokonaikra, ismerőseikre bízzák és otthonukat ritkán hagyják el. Nem vitásan a felperesnek szüksége van gépkocsira ahhoz, hogy rendszeresen az orvoshoz járjon, a társadalombiztosítás által finanszírozott évi 14 alkalommal gyógyfürdőbe menjen, illetőleg legfeljebb évente kétszer vidékre utazzon gyógykúrára, azt azonban az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy a „mindennapos ügyintézéshez” van szüksége gépjárműre. Az alperes szerint közlekedési többletköltség jogcímén legfeljebb havi 8.000 forint jár a felperesnek, ezért a lejárt járadékot 473.600 forintra, a jövőre nézve fizetendő járadékot pedig havi 8.000 forintra kérte leszállítani.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében - tekintettel arra, hogy a fellebbezés megalapozatlan tényállításokon, illetve téves következtetéseken alapul - az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

A nem vagyoni kártérítést illetően rámutatott arra, hogy az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény szerint a felperes betegsége nem társas kapcsolatainak hiányával és idős korával van összefüggésben, hanem megváltozott egészségi állapotával. A bizonyítás anyaga (a felperes személyes nyilatkozata és a tanúvallomások) alapján tényként kezelhető, hogy a felperes nem életkora okán nem tudja korábbi aktív életvitelét folytatni, hanem a kialakult maradandó egészségkárosodása következtében.

Az ápolás-gondozás költsége vonatkozásában a felperes a Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.20.556/2007/4. számú határozatának indokolására hivatkozott. Álláspontja

szerint a ... Bt. mint szakápolást végző gazdasági társaság bárki számára hozzáférhető módon bocsátja rendelkezésre az árait tartalmazó táblázatokat, így az abban megjelölt összegek az ápolás-gondozás jogcímén felmerült többletköltség felszámításának alapjául szolgálhatnak. Utalt arra is, hogy amennyiben az ápolás-gondozás során kifejtett többlet-humánerőforrás költsége nem kerülne megtérítésére, úgy sérülne a teljes kártérítés elve, a károkozó pedig gazdagodna. A társadalombiztosítás által finanszírozott szakápolással kapcsolatban arra hivatkozott, nem volt sem olyan fizikális, sem olyan pszichés állapotban, hogy intézkedjen ilyen ellátás biztosításáról, és az alperes sem kezdeményezte az állapotára tekintettel ennek az ellátásnak a biztosítását. Nem róható ezért a terhére a társadalombiztosítás keretén belüli eljárás megindításának elmaradása. Az otthoni szakápolás a jogszabály szerint korlátozott alkalommal vehető igénybe, és nem jelent állandó jellegű ellátást, elsősorban arra szolgál, hogy a beteg vagy családja megtanulja hogyan kell az ápolási feladatokat ellátni, nem pedig arra, hogy állandó jellegű ápolást biztosítson a beteg részére. A megítélt kártérítés ezzel szemben olyan többletköltséget hivatott reparálni, amely 24 órás felügyeletet ölel fel, melyen belül az effektív gondozás időtartama nem csupán a munkaidő szerinti időintervallumra terjed ki, hanem estére vagy akár éjszakára is.

A háztartási kisegítő költségét illetően a felperes rámutatott arra, hogy az alperes által hivatkozott háztartási szokásokból nem vonható le következtetés a perbeli esetre, ugyanis azt a bizonyítási eljárás során feltárt tények és bizonyítékok támasztják alá, hogy a felperes milyen gyakran és miben szorul kisegítésre. Utalt ... tanúvallomására, valamint az igazságügyi szakvélemény megállapítására, és a felperes személyes nyilatkozatára. Álláspontja szerint a heti egy alkalommal végzett nagy bevásárlás legalább három órát igénybe vesz, a teregetés és a vasalás is, amely összességében a havi 5 óra takarítással számolva havi 29 óra háztartási kisegítést jelent. Az alperes által megjelölt rendkívül alacsonynak tekinthető 500 forintos órabérrel számolva is 14.500 forint többletköltség lenne megállapítható, ennek alapján pedig nem eltúlzott az elsőfokú bíróság által megítélt havi 15.000 forint.

A közlekedési többletköltség vonatkozásában a felperes álláspontja szerint tévesen hivatkozott az alperes arra, hogy a nagyvárosi idős emberek visszahúzódóbb életet élnek, a korosztályra jellemző viselkedési módokból egyébként sem vonható le az egyénre következtetés. Hivatkozott arra is, hogy az elsőfokú bíróság nem csupán a mindennapos ügyintéзések okán tartotta megalapozottnak a közlekedési többletköltség iránti igényt.

A kulturális többletköltség tekintetében kiemelte: a mai árviszonyok mellett egyetlen képes magazin ára is több száz forint, és ez a megállapítás a keresztrejtvények árára is vonatkozik, ezért amennyiben a felperes csupán heti két képes újságot, illetve egy keresztrejtvényt vásárol, abban az esetben sem tekinthető eltúlzottnak a havi 5.000 forint többletköltsége.

Az alperes fellebbezése részben alapos.

Fellebbezés hiányában - a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján - jogerőre emelkedett az elsőfokú bíróság ítéletének elutasító rendelkezése, továbbá a rehabilitációs eszközök, élelemfeljavítás, gyógyszerköltség (injekció), pelenka, vitaminok tárgyában hozott - a kamatokra is kiterjedő - marasztaló rendelkezése.

Az elsőfokú bíróság által a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével megállapított tényállás irányadó volt a fellebbezési eljárásban is. A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékokból levont következtetéseivel túlnyomó részben egyetértett, az alperesi fellebbezést csak a nem vagyoni kártérítés és - az elsőfokú bíróság által vétett számítási hiba miatt - az ápolás-gondozási költségösszege, továbbá a perköltség tekintetében találta részben alaposnak.

A Ptk. 355. § (1) bekezdése kimondja, hogy a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig ez nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdés szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában bekövetkező értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A nem vagyoni kárpótlás rendeltetése a nem vagyoni hátrányok enyhítése, illetőleg az elnehezült életvitel elviselésének a megkönnyítése. Objektív mérce hiányában e rendeltetésre figyelemmel arra kell törekedni, hogy a nem vagyoni kártérítés megközelítőleg olyan helyzetbe hozza a károsultat, mint amilyenben a káresemény bekövetkezése nélkül lehetett volna, de ne eredményezzen indokolatlan vagyoni előnyt. A pénzbeli kártérítésnek az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely a károsult számára az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű másnemű előnyt nyújt. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál jelentősége van a káresemény idején fennálló értékviszonyoknak, valamint a hasonló ügyekben követett ítélkezési gyakorlatnak is.

A káresemény időpontjára és a felperes idős korára tekintettel az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a felperes részére a nem vagyoni kártérítés összegét a reparációs célját meghaladó, túlzott mértékben határozta meg. Az alperes fellebbezésében megjelölt összeg azonban nem áll arányban az elszenvedett egészségkárosodás súlyával és nem elegendő a bekövetkezett nem vagyoni hátrány ellentételezésére. A Fővárosi Ítélőtábla ezért a nem vagyoni kártérítés összegét 3.000.000 forintra szállította le, mely összeg alkalmas a bekövetkezett nem vagyoni hátrány ellensúlyozására. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy az igazságügyi ideg-elmeorvos szakértői vélemény szerint a felperes pszichésen az egészségi állapotának megváltozását a kórházi kezeléssel és az azt követő gyógyulási időszakkal, az életmódja megváltozásával összefüggésben

fokozott betegségtudattal éli meg, neurotikus, idegességben megnyilvánuló tünetei, panaszai kiújultak. Az egészségi állapotának megváltozása, az ennek következtében kialakult megváltozott életmód a pszichés állapotát kedvezőtlenül befolyásolták, a kora, testi betegségei és elmagányosodás miatt egyébként a bizonytalan jövőképe még bizonytalanabbá lett. Indokolt lett volna pszichiátriai, pszichoterápiás kezelése is.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során megfelelő részletességgel vizsgálta és helyesen értékelte az ápolás-gondozás többletköltsége megállapításához szükséges körülményeket, az ezek alapján megítélt kártérítés összagszerűsége nem eltűzött. Nem volt elvárható a felperestől - tekintettel fizikai és pszichés állapotára -, hogy a társadalombiztosítás által finanszírozott otthoni szakápolás elrendelését kérje. Az otthoni szakápolást az alperesi jogelőd az intézeti zárójelentésében maga nem javasolta, egyébként ez az ellátás csak meghatározott keretben rendelhető el. Az igazságügyi orvosszakértő szerint a felperes az ápoló mellett gondozó igénybevételeire is rászorult. Az a tény, hogy az ápolási munkát valamelyik családtag végzi, nem jelenti azt, hogy a károkozó mentesíthető a kártérítési kötelezettség alól. Az ápolás-gondozás költséget elsődlegesen nem annak szakmai tartalma, hanem az ápolási-gondozási munka elvégzésének ténye alapozza meg. Ezért nincs annak jelentősége a kár felmerülte és összagszerűsége szempontjából, hogy az ápolói tevékenységet nem szakértelemmel rendelkező személy (intézmény) végzi. Az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt, amikor az ápolás-gondozás költsége megállapítása alapjául vette a ... Bt. árlistáját, és az ápolás-gondozás időszakára 8 órát, a gondozás időszakára 4 órát figyelembe véve a kártérítés összegét az abban szereplő díj 75%-ának megfelelő összegben állapította meg. A 2005. január 1-től január 23-ig járó ápolási díj összegének meghatározásakor azonban számítási hibát vétett, havi 3.690 forinttal számolva 23 napra járó ápolási díj összege ugyanis helyesen 84.870 forint. A 2005. január 23-tól május 23-ig járó gondozási díj napi 2.010 forint (a ... Bt. listás ára napi 2.680 forint) 120 napra számolva 241.200 forintot tesz ki. Ennek következtében - az elsőfokú bíróság egyebekben helyes számítási módja mellett - az alperes által fizetendő kártérítés összege 557.756 forintra módosul, a Fővárosi Ítéltábla ezért az ápolás-gondozás költségeire megítélt kártérítés összegét 634.466 forintról erre az összegre leszállította.

A háztartási többletköltség, a kulturális többletköltség és a közlekedési többletköltség tekintetében a Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének indokaival, és az e jogcímeken megítélt járadékok összegének leszállítására nem látott alapot. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket emeli ki.

Nem várható el, hogy a felperes az alperes által kért módon vegye igénybe a háztartási kisegítőt; a per során bizonyításra került, hogy ténylegesen milyen gyakran és miben szorul segítségre. A köztudomású árakra figyelemmel nem eltűzött az elsőfokú bíróság által megítélt járadék összagszerűsége. Ez utóbbi vonatkozik a kulturális többletköltség összagszerűségére is. A rendelkezésre álló

peradatok szerint a felperes közlekedési többletköltsége nemcsak a mindennapos ügyintéзésekkel kapcsolatban merül fel, hanem máskor is, ha kimozdul a lakásából, mivel csak személygépkocsival és kísérvvel tud közlekedni. Nem lehet a felperest arra korlátozni, hogy csak orvoshoz, gyógyfürdőbe, gyógykúrára járjon, és csak ehhez vegyen igénybe gépkocsit, valamint kísérvöt. A felperes számára lehetővé kell tenni, hogy igényei szerint tartalmasabb életet éljen, részt vegyen azokon a programokon, melyekre mozgáskorlátozottsága előtt is eljárt.

Az elsőfokú bíróság döntésének a Pp. 253. § (2) bekezdésére alapított részbeni megváltoztatása kihatott az alperes terhére megállapított marasztalási összegre. A Fővárosi Ítérvtábla ennek megfelelően módosította az alperest terhelő perköltség összegét, melynek megfizetésére az alperes a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján köteles. Az előterjesztett kereseti kérelem alapján a pertárgyérték 8.583.128 forint (6.000.000 + havi 111.938 járadék + 1.239.872), a járadékfizetésre történt kötelezésre figyelemmel az alperest terhelő perköltség alapjául szolgáló összeg 4.307.746 forint. A felperes személyes költségmentessége folytán az állam 813.125 forint (640.000 forint jogalappal kapcsolatos + 173.125 forintösszepszerűséggel kapcsolatos) szakértői díjat előlegezett. A jogalap vonatkozásában felmerült szakértői költséget teljes egészében az alperes viseli, azösszepszerűség vonatkozásában felmerült szakértői költségből pedig a pervesztessége arányában köteles 86.563 forintot megfizetni az államnak a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) és (3) bekezdése alapján. A fennmaradó 86.563 forint állam által előlegezett költséget, valamint a felperes személyes költségmentessége és az alperes illetékmentessége [ltv. 5. § (1) bekezdés c) pont] folytán le nem rótt kereseti illetéket és a közbenső ítélet elleni alperesi fellebbezés 24.000 forintösszegű illetékét a 13. § (1) bekezdése és a 14. § alapján az állam viseli. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 13. § (2) és (6) bekezdése és a 4/A. § (1) bekezdése alapján a felperest képviselő ügyvéd munkadíja 225.000 forint plusz áfa.

A másodfokú eljárás során felmerült perköltség viseléséről a Fővárosi Ítérvtábla az alperes részben eredményes fellebbezésére tekintettel a Pp. 239. §-ának utaló szabálya folytán alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. A pernyertesség-pervesztesség arányához igazodóan a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése szerint - a 4/A. § (1) bekezdésére is figyelemmel - a felperest képviselő ügyvédnek 65.000 forint plusz áfa, az alperest képviselő ügyvédnek 52.000 forint plusz áfaösszegben megállapított munkadíj elszámolásával kötelezte az alperest a felperes javára 13.000 forint plusz áfaösszegű fellebbezési eljárási költség megfizetésére. Az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 281.700 forint fellebbezési eljárási illetéket - a felperes személyes költségmentességére is tekintettel - a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. március 17.

Dr. Sághy Mária s.k.

a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Dr. Csordás Csilla s.k.
bíró